

УРОК 2

Світовий океан та його частини. Шкала глибин. Острова в океані.

Любий юний географе !

На цьому уроці ти навчишся ...

- ✓ **називати** суттєві ознаки понять
«океан», «море», «затока», «протока», «острів»;
- ✓ **наводити приклади** морів, заток, проток,
островів;
- ✓ **визначати** глибини океанів і морів за шкалою

глибин;

✓ **позначати на контурній карті назви:**

морів: Чорне, Середземне, Червоне, Балтійське, Баренцове;

проток: Гібралтарська, Магелланова, Дрейка, Берінгова;

заток: Біскайська, Бенгальська, Мексиканська, Гвінейська;

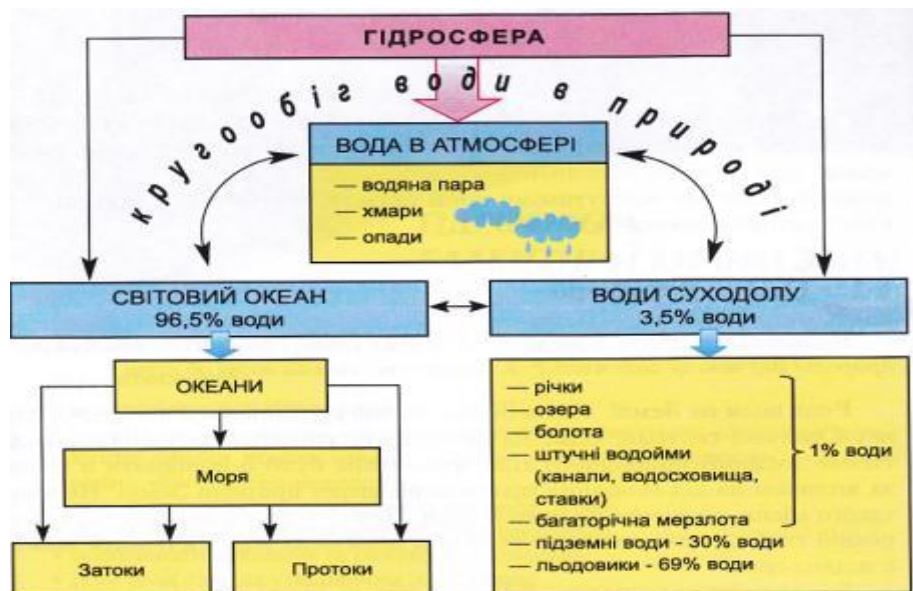
островів: Велика Британія, Гренландія, Мадагаскар, Нова Гвінея;

півостровів: Скандинавський, Кримський, Аравійський, Індостан, Сомалі,
Лабрадор; **западини:** Маріанська.

Любий юний географе, давай з тобою згадаємо склад гідросфери і будемо рухатися далі вивчаючи сьогоднішню тему (Мал.1).

Отже, тобі вже відомо, що усі океани і моря на Землі поєднуються між собою, разом вони утворюють єдиний простір - Світовий океан. Сьогодні, м будемо розглядати цю загадкову та дивовижну стихію. Слово «океан» в перекладі з грецької мови «велика річка», що обтікає Землю. Він займає близько 71% поверхні нашої планети, із загальною площею 361млн.кв.км.

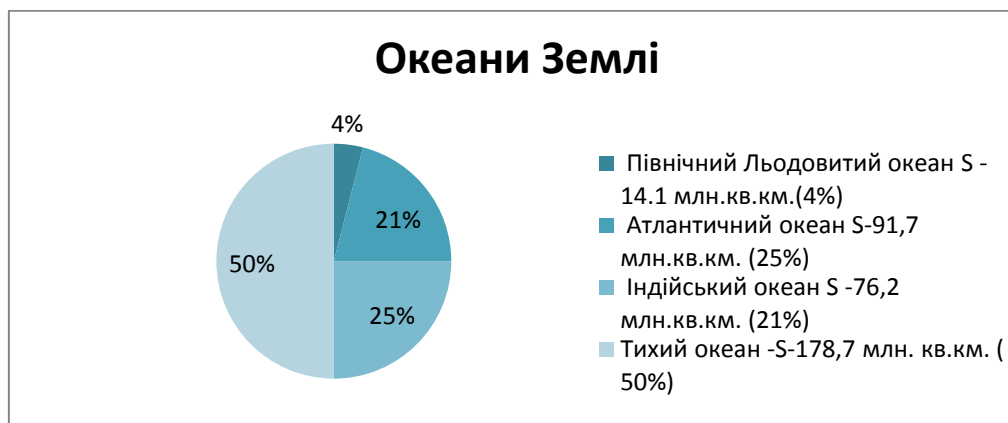
Світовий океан –(анг.World Ocean нім. Weltmeer) це єдиний, безперервний водний простір на поверхні Землі, що оточує материки й острови.

Мал. 98. Склад гідросфери

Мал. 1 Склад гідросфери

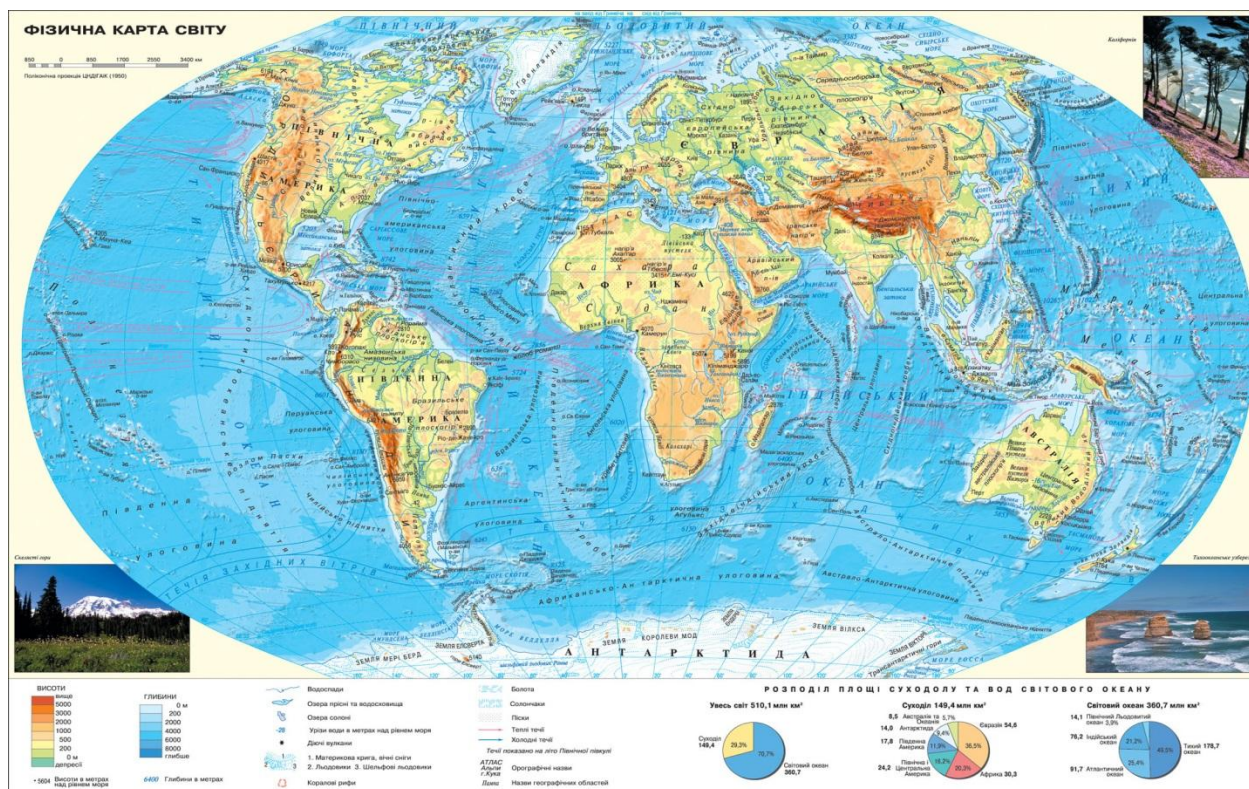
У Світовому океані зосереджено 96,4% усіх вод Землі, тому його вважають найголовнішою частиною гідросфери. Світовий океан умовно поділяють на чотири частини – океани: Тихий, Атлантичний, Індійський, Північний Льодовитий (Мал.2). Кожний із океанів має вільний обмін водами, але відрізняється середніми температурами вод, солоністю, течіями.

Мал.2 Діаграма співвідношення площини океанів

Тихий океан – найбільший, найдавніший, найглибший океан.. Тут міститься найглибша западина Світового океану – **Маріанська**, її глибина становить 11022 м. Площа океану майже в 300 разів перевищує площу

Північний Льодовитий океан – це найменший, наймілкіший, найхолодніший та єдиний із океанів, який повністю розташований в одній півкулі – Північній.

Деякі

вчені вважають води навколо Антарктиди п'ятим океаном. Його північну межу вони проводять по лінії, що з'єднує південні точки Африки, Південної Америки й о. Тасманія.

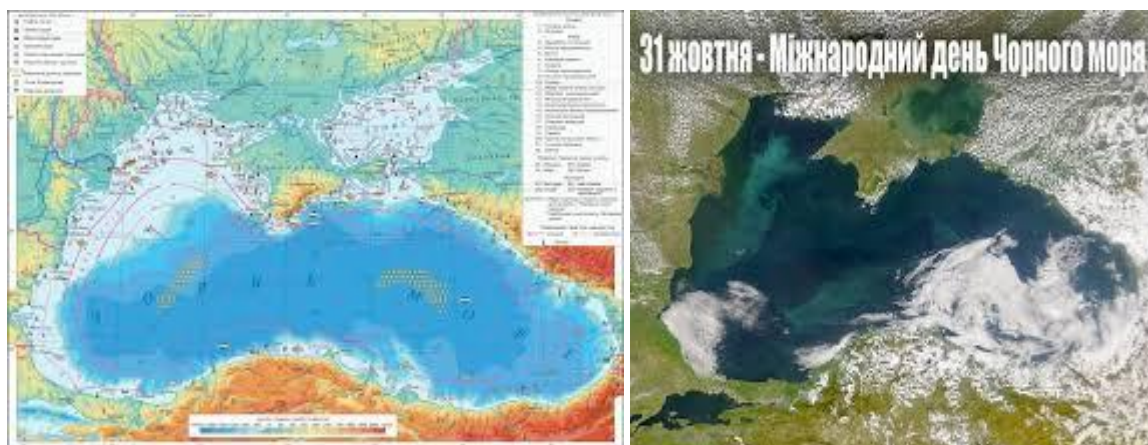
Складовими частинами вод Світового океану є моря.

Море - це частина океану, що відрізняється від нього властивостями води, течіями, організмами та відокремлюється від океану суходолом або підвищеннями дна.

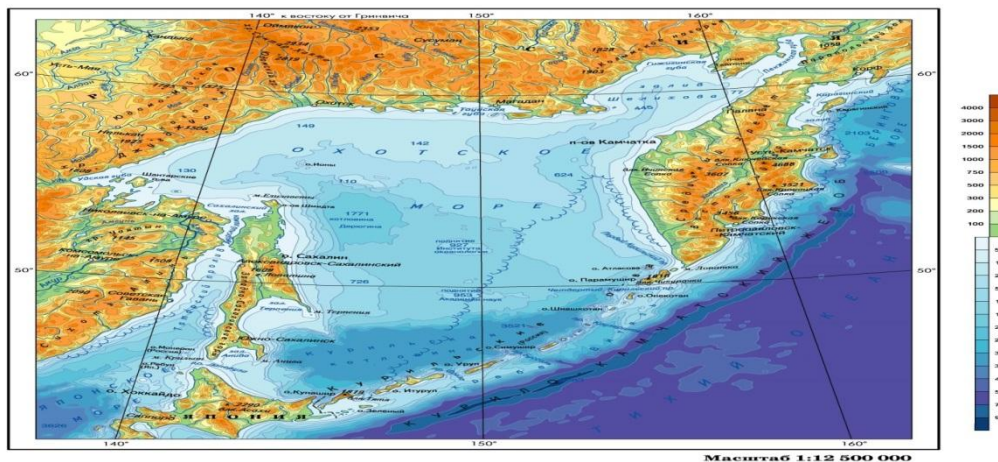
За рівнем відокремленості від Світового океану розрізняють моря внутрішні та окраїнні (Таб.1)

МОРЯ		
Внутрішні – моря, які заходять далеко в суходол і з'єднуються з океанами протоками		Окраїнні – моря, які розміщуються по окраїнам материків і мало заглиблюються в суходіл і відокремлюються від океану островами чи нерівностями дна.
Середземні – розташовуються всередині материка або між материками і з'єднуються з океаном однією або кількома протоками.	Міжострівні – розміщуються між островами	Аравійське в Індійському океані, Берингове в Тихому океані, Саргасове море в Атлантичному океані, Баренцове море в Північно Льодовитому океані.
Чорне, Азовське, Середземне, Балтійське. Червоне. – моря Атлантичного океану	Яванське, Банда – моря Тихого океану	

Таблиця 1. Типи морів

Мал 3. Чорне море на фізичній карті, Чорне моря із космосу

Мал. 4. Охотське море на фізичній карті. Окрайне море

Затока – це частина океану або моря, що глибоко заглиблюється в суходіл, але має вільний з ним зв'язок.

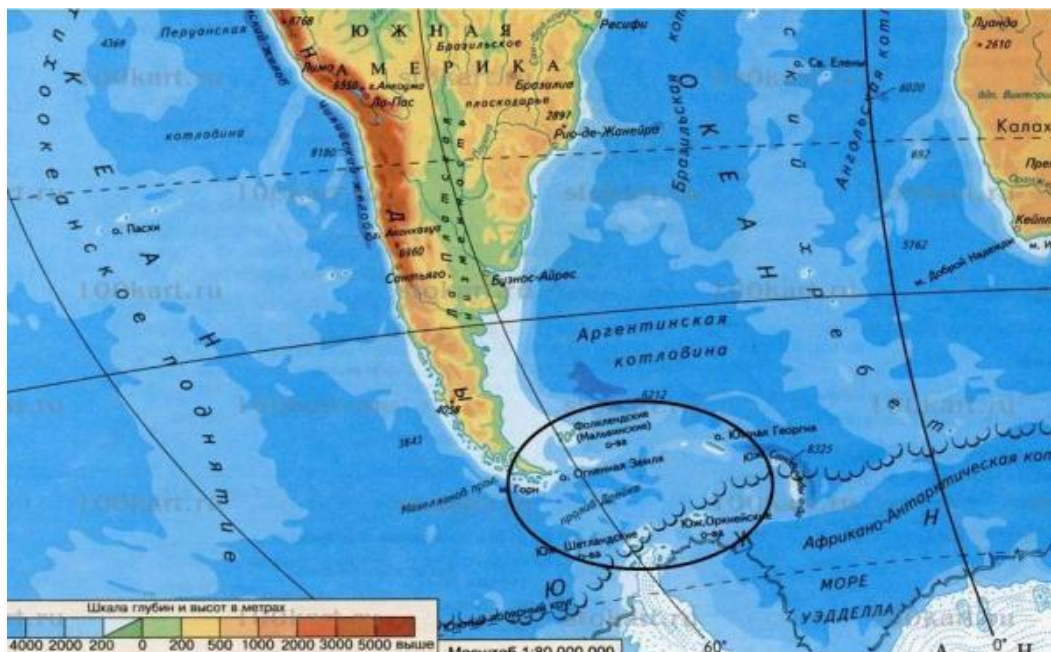
Наприклад, Атлантичний океан біля берегів Європи утворює **Біскайську** затоку, біля берегів західної екваторіальної Африки **Гвінейську**, Індійський біля берегів Південної Азії - **Бенгальську** (мал.4). У окремих випадках назва затоки історично закріпилася за таким частинами Світового океану, що є суті морями, наприклад **Мексиканська**, **Гудзонова** затоки.

Мал.5 Бенгальська затока в Індійському океані

Протока – відносно вузька частина водного простору, що сполучає дві сусідні водойми і роз'єднує ділянки суходолу.

Відомими протоками є **Берингова** протока, найширша протока **Дрейка** (ширина -1120км), яка роз'єднує Південну Америку і Антарктиду та поєднує води в південній частини води Тихого океану та Атлантичного океану (Мал.6); **Магелланова**, **Гібралтарська**, **Керченська** протоки.

Мал.6.Протока Дрейка на фізичній карті

Любий юний географу, подивись уважно на малюнок 7 и ти побачиш шкалу глибин.

Мал.7. Шкала глибин у метрах

Шкала глибин – це шкала кольорових тонів, яку використовують для гіпсометричного фарбування глибинних щаблів.

Шкали побудовані за принципом: «чим глибше, тим темніше». Для щаблів морських глибин використовують блакитні й сині кольори. Мілководдя морів позначають блакитним кольором, глибоководні частини морів та океанів - синім. Це великі форми рельєфу. Любий, юний географу, ти навчишся, використовуючи шкалу, визначати глибини океанів та морів на фізичній карті в своєму атласі. Глибини океанів у наш час в океані вимірюють за допомогою ехолоту (Мал.8).

Мал.8. Ехолот з картой

До частин Світового океану відносять суходіл в океані, а саме материки та острови. На суходіл на Землі припадає тільки 29% земної поверхні (Мал.9).

СУХОДІЛ В ОКЕАНІ				
Материк – найбільші масиви суходолу, з усіх боків оточені водою	Острови – відносно невеликі ділянки суходолу, з усіх боків оточені водою. Архіпелаг – група островів, розташованих недалеко один від одного		Півострів – ділянка суходолу, що оточена з трьох боків водою, а з четвертої є продовженням материка	
Євразія, Африка, Північна Америка, Південна Америка, Антарктида, Австралія	Материкові – ділянки, які відокремились від материка внаслідок руху земної кори (Мадагаскар, Шрі-Ланка, Гренландія, Великобританія)	Вулканічні – верхівки вулканів, які утворилися на дні морів та океанів (острови в Тихому океані – Курильські Гавайські)	Коралові – результати життєдіяльності коралових поліпів у теплих водах т океанічної води повинна бути не нижча за + 20 (Великий Бар'єрний риф біля берегів Австралії в Тихому океані)	Аравійський, Індостан, Лабрадор, Сомалі, Скандинавський, Кримський.

Мал.9 Суходіл в океані

Любий юний географ, елементи складових Світового океану – океани, моря, затоки, протоки, на картах зображуються у вигляді чітко обмеженого контуру, зафарбованого в блакитний колір. Надписи таких об'єктів на карті підписуються синім кольором. А зараз, візьми атлас, контурну карту, синій олівець. Відкрий контурну карту на сторінці

фізичної карти півкуль і відкрий атлас із зображенням фізичної карти півкуль. Будь ласка, юний географ, підпиши охайно синім олівцем, печатними буквами назви **морів**: Чорне, Середземне, Червоне, Балтійське, Баренцове; **проток**: Гібралтарська, Магелланова, Дрейка, Берінгова; **заток** Біскайська, Бенгальська, Мексиканська, Гвінейська. Назви островів - Велика Британія, Гренландія, Мадагаскар, Нова Гвінея та полуостровів - Скандинавський, Кримський, Аравійський, Індостан, Сомалі, Лабрадор, западини – Маріанської підписуй чорним олівцем і печатними буквами.

Ключові терміни і поняття

Світовий океан, море, внутрішнє море, окраїнне море, затока, протока, материк, острів, півострів, архіпелаг.